



משרד הרווחה
והשירותים החברתיים

ג'וינט ישראל אשלים
יחד בעשייה חברתית למען ילדים ונוער



תיעוד מסכם

תכנית מצוף

להגברת איתור ודיווח על ילדים, צעירים ובוגרים

עם מוגבלות נפגעי התעללות

פעלה בין השנים 2009-2012

כתבו:

אורי גור דותן

יפעת קליין

רציונל

נושא ההתייחסות לאלימות בחברה עבר מהפך בשלושים השנים האחרונות, בהתחלה ברמה העולמית ולאחר מכן גם ברמה המקומית- ישראלית. מהכחשה מוחלטת לקיומה של התופעה, עברנו כחברה תהליך של הצפת הבעיה, הכרה בה, ויצירת מענים שונים למניעה, איתור, חקירה וטיפול בתופעה ובנפגעה. נושא האלימות בחברה בכלל ובפרט אלימות כלפי ילדים, אלימות במשפחה ואלימות כלפי קשישים זכה להכרה ולטיפול ברבדים שונים- הן בחקיקה והן בפיתוח שירותים שונים שנותנים מענה לתופעה. עדיין קיימת עבודה רבה בפיתוח מענים ושירותים אך ניכרת התקדמות משמעותית. לצד ההתפתחות החיובית הזו, המענים לאוכלוסיית אנשים עם מוגבלויות עודם מצומצמים ולוקים בחסר גדול.

אוכלוסיית אנשים עם מוגבלויות נמצאת בסיכון גבוה מאוד להיפגע, מחקרים שונים מצביעים על סיכון של פי 4 לפחות לפגיעה בהשוואה לאוכלוסייה הכללית. לעומת זאת קיים תת דיווח בולט ולמרות שהיינו מצפים לראות יותר דיווחים ביחס לאוכלוסייה הכללית, הנתונים מצביעים על כמות דיווחים הנמוכה בהרבה מהממוצע הכללי. ניתן להסביר את הפער בעמדות של הציבור ואנשי המקצוע כלפי אנשים עם מוגבלויות שגורמות לנו בין השאר לא להאמין שאוכלוסיה זו אכן יכולה להיפגע. בנוסף, משפיעים הקושי בזיהוי הסימנים והקשיים של האוכלוסייה עם המוגבלויות לדווח בגלל קשיים בתקשורת וגורמים רבים נוספים. גורמים אלו מביאים לידי כך שמעט מאוד ממקרי האלימות אכן נחשפים ומטופלים.

כמות השירותים והמענים לאוכלוסיית האנשים עם המוגבלויות קטנה ביותר ויש צורך רב, בפיתוח שירותים ומענים בכל הרמות מרמת המניעה דרך האיתור הזיהוי הדיווח והחקירה ועד רמת הטיפול.

בתוך מציאות זו נולדה תוכנית מצוף כחלק מרצף שירותים שפותחו ע"י אשלים ומשרדי הממשלה לטיפול בתופעה.

שמה של התוכנית מבטא את מטרתה (להציף את הנושא) ואת הרצון להוות מצוף עבור אנשי המקצוע שפעמים רבות זקוקים למשענת של מידע, ידע והנחיות בתוך הצפת התכנים הקשים של פגיעה והתעללות והתפקיד המורכב שלהם.

מטרות התכנית

מטרת העל של תוכנית מצוף היא לתת כלים לאנשי המקצוע העובדים עם אנשים עם מוגבלויות לאיתור ודיווח על מקרי פגיעה.

מטרות התוכנית

- הגברת מודעות לנושא האלימות כלפי אנשים עם צרכים מיוחדים
- הגברת איתור ודיווח על אלימות כלפי אנשים עם צרכים מיוחדים
- הקניית כלים לאנשי מקצוע מפרופסיות שונות לאיתור ודיווח אלימות של/כלפי אנשים עם צרכים מיוחדים.

השפעה מיידיית ועתידית של התכנית על מדיניות ופיתוח שירותים

לאורך ארבע שנות עבודתה פעלה התכנית בצורה מערכתית רחבה, יצרה חיבורים בין אנשי מקצוע ושירותים וכפועל יוצא- הביאה להדגשה של מענים קיימים וחסרים משמעותיים לכל אורך רצף הטיפול בילד/אדם עם מוגבלויות שנפגע.

בצורה זו קידמה כמה מהלכים משמעותיים שהשפעתם תוכל להממד רק בעוד תקופה ארוכה, אך אין לנו ספק שהם יהוו שינוי משמעותי. בין המהלכים ניתן למנות את:

1. **מיתוג והגברת מודעות.** התכנית 'מיתוג' את נושא האיתור באופן שבו היא מוכרת מאוד גם ברשויות וארגונים שלא היו שייכים לתכנית. הכלים שפותחו במסגרתה משרתים מספר רב של אנשי מקצוע, וכן יש דיווח על עליה במספר הדיווחים וההתייעצויות בחלק מהרשויות וביחידה למניעת התעללות בשפ"י.
2. **הקמת פורום בין משרדי ובין ארגוני שעוסק בנושא סיכון ופגיעה בקרב ילדים עם מוגבלות בהובלת אשלים ומכון חרוב.** במסגרת שמונת מפגשי הפורום עולים לדין הנושאים שזוהו בתכנית מצוף כדורשים המשך בירור והתערבות, על מנת לפתח בהם שירותים נוספים.
3. **מענה טיפולי לאנשים עם מוגבלות במסגרת המרכזים למניעת אלימות במשפחה.** התכנית הניעה תהליך שהחל והוקפא ובעקבות כך החל פיילוט שבמסגרתו מימן השירות למניעת אלימות במשפחה במשרד הרווחה שלוש חצאי משרות של עובדים ייעודיים שיטפלו באנשים עם מוגבלות בתוך המרכזים הקיימים.
4. **עידוד הנגשת שירותים אוניברסליים לילדים עם מוגבלות.** עצם ההפעלה של התכנית בתוך אל"י העבירה מסר משמעותי שגם שירותים אוניברסליים בתחום הפגיעה יכולים וצריכים לראות את אוכלוסיית הילדים עם המוגבלות כחלק מקהל היעד שלהם. בעקבות החשיפה לנושא במסגרת הפעלת התכנית, התקבלה בעמותת אל"י החלטה להעריך מקצועית וארגונית לטיפול בילדים עם מוגבלות נפגעי התעללות והעסקה עובדת מתאימה.

מטה ארצי

התכנית הופעלה באמצעות עמותת אל"י שנבחרה במכרז והובילה את פיתוח ויישום התכנית.

את התכנית ניהל אורי גור דותן, עובד אל"י- עובד סוציאלי קהילתי מתחום המוגבלויות. תפקידיו של מנהל התכנית כללו הובלה של ועדת ההיגוי, הקמת צוותי עבודה והובלתם להפקת ימי עיון והכשרות רוחביות, ליווי והדרכה של המובילים היישובים והתהליכים ברשויות שהפעילו את התכנית והפקת חומרים וכלים שיסייעו לאנשי המקצוע ולהפצת התכנית. לאורך כל תקופת העבודה וביתר שאת עם סיום התכנית, הדגישו המובילים היישוביים את חשיבותו של התפקיד ואופי ביצועו. המעורבות הרחבה והעמוקה של מנהל התכנית בעבודה היישובית סייעה להם הן בהבנה והבניה מקצועית של הנושא והן בהגדרת תפקידם במסגרת התכנית במקום גבוה בסדרי העדיפויות לאור העומס הרב המוטל עליהם. המעורבות איפשרה גם בניה של כלים יישומיים מותאמים וגמישים שהיוו עבורם משענת חזקה.

ועדת היגוי ארצית ליוותה את העשייה תוך התייחסות למדיניות, חשיבה ארגונית בין- משרדית ותוך משרדית והתייחסות מקצועית לתהליכי עבודה, ממשקים וכלים מקצועיים. **ראה נספח 1 – רשימת חברי ועדת ההיגוי**

ועדת ההיגוי של התכנית החלה כקבוצת עבודה שפעלה בתוך תהליך אסטרטגי של יצירת שותפות בין משרדית לגיבוש כיווני פעולה משותפים בתחום ההתעללות בקרב ילדים עם מוגבלות. התהליך כלל כמה מפגשים של הפורום הבין משרדי שבמסגרתו הוגדרו 4 צמתים לבניית תכניות התערבות: מניעה, איתור ודיווח, חקירה וטיפול. בכל צומת כזו עסקה קבוצת עבודה בגיבוש תכנית, כאשר קבוצת העבודה של נושא האיתור והדיווח בנתה והוציאה לפועל את תכנית מצוף.

התוכנית פעלה בשני מישורים, המישור הארצי והמישור היישובי-קהילתי. השילוב בין העבודה הרוחבית והיישובית איפשר להגיע למספר גדול של אנשי מקצוע, לפעול להגברת מודעות והקניית כלים ברמות שונות והיקפים מגוונים ולפעול באופן גמיש ומותאם תוך שמירה על שלד תכנים שהיווה בסיס הכרחי למערך מודולרי מורחב.

מישור ארצי

התוכנית הושקה בכנס ארצי שהתקיים בדצמבר 2009 באוניברסיטת בר אילן ועסק בסוגיות הקשורות לאיתור ודיווח על התעללות בקרב ילדים ובוגרים עם מוגבלות. בכנס השתתפו כ-180 אנשי מקצוע מתחומי הרווחה והחינוך ובמסגרתו חולק הספר 'איתור ילדים, צעירים ובוגרים, בעלי מוגבלות המצויים בסיכון להתעללות ולהזנחה - מהלכה למעשה' (פירוט בפרק: כלים שפותחו בתוכנית) במישור הארצי התקיימו 13 ימי חשיפה על פי מחוזות לאנשי מקצוע במשרדי החינוך והרווחה. מטרת ימי העיון היתה ליצור חשיפה ראשונית והיכרות עם התופעה ולהציף את הנושא כדי שימשיך להיות מדובר במסגרות השונות.

כ-1500 איש השתתפו בימי העיון:

6 ימי עיון מחוזיים במשרד החינוך: תל אביב, מרכז, ירושלים, דרום, חיפה, וצפון.

4 ימי עיון מחוזיים במשרד הרווחה: דרום, צפון, ירושלים ומרכז.

3 ימים ארציים שבהם ניתן דגש מיוחד לאוכלוסיה עם מאפיינים ספציפיים – יום עיון ארצי לעובדים מתחום האוטיזם, יום עיון למגזר הערבי במשולש ויום עיון לאנשי מקצוע העובדים עם אנשים עם לקות שמיעה בשיתוף בית זוסמן בירושלים.

[ראה נספח 2 - דוגמאות לתכנית ימי העיון](#)

תובנות

- גם אנשי מקצוע מנוסים זקוקים לרענון שוטף של הנושא. לצד ההתמודדות המקצועית היום-יומית מתעוררות אצלם שאלות והתלבטויות שדורשות עיבוד.
- למרות שהייתה רק "טעימה" של הנושא בימי העיון, הייתה להם תרומה משמעותית הן בהצפת הנושא והעלאתו על סדר היום של אנשי המקצוע והן ברמה הארגונית שיתוף הפעולה של הגורמים השונים במשרדי הממשלה סביב נושא זה.
- על פי הדיווח של מדריכי היחידה למיניות ומניעת התעללות במשרד החינוך, ימי העיון הגבירו את המודעות והביאו לעליה משמעותית של מספר הדיווחים וההתייעצויות.

מישור יישובי-קהילתי

רוב משאבי התוכנית הושקעו במישור היישובי במתכונת שהופעלה ב-11 יישובים ברחבי הארץ: דימונה, אשדוד, ירושלים, רחובות, ראשון לציון, בת ים, נתניה, מגדל העמק, טבריה, נצרת עלית וכפר כנא.

העבודה ברמה היישובית היתה מורכבת מעבודה מערכתית ויצירת שותפויות בין גורמי הרווחה, החינוך והבריאות ליצירת פורום של רפרנטים מכל השירותים הנותנים מענה לאנשים עם מוגבלות ביישוב.

המודל שנבחר להפצת הידע הוא מודל המניפה, כאשר הראשונים שהוכשרו היו המובילים היישוביים, הם בנו את ההכשרות לקבוצות הרפרנטים בכל רשות והמשיכו להוות עבורם כתובת. הרפרנטים אמורים להמשיך את העברת הידע לצוותים בשירותים שמהם הם מגיעים, בעזרתם של המובילים היישוביים והכלים שפותחו בתכנית.



בחירת הרשות

היישובים נבחרו על פי כמה קריטריונים :

- ישובים שבהם מספר גדול יחסית של שירותים ויכולו לגבש פורום ראוי של רפרנטים.
- נכונות של הרשות להיכנס לתהליך ולהעמיד לרשותה מוביל יישובי.
- פרישה גיאוגרפית רחבה-
- יישובים בעלי אפיונים מגוונים – גדולים, קטנים, רב תרבותיות.

התוכנית לא הצליחה לגייס מספיק יישובים מהמגזר הערבי ומועצות אזוריות/ התיישבות כפרית.

בחירת המוביל הישובי

המוביל היישובי מונה ע"י הרשות המקומית והיה עו"ס עובד אגף הרווחה לשירותים חברתיים . בתכנית לא הוגדרה המומחיות הנדרשת מהמוביל היישובי והרשויות בחרו מובילים שתפקידיהם העיקריים היו מגוונים: עו"ס שיקום, עו"ס פיגור, עו"ס מתחום האוטיות, מרכז תחום נכויות, עו"ס ע"פ חוק, עו"ס אלימות במשפחה ועו"ס קהילתי.

בתחילת התכנית נערך קורס הכשרה למובילים בן 72 ש"א. הקורס עסק בהיכרות וחשיפה לנושא, עבודה סדנאית סביב עמדות כלפי נכות ואלימות, הקניית ידע וכלים, הכרות עם פרופסיות אחרות הפעילות ברצף ההתייחסות למקרה של התעללות ועיבוד רגשי של התכנים. **ראה נספח 3 – סילבוס**

קורס מובילים ורשימת המובילים היישוביים

עבודתו של המוביל היישובי דורשת הכרות עם כמה תחומים ועולמות ידע: מוגבלות, התעללות וטראומה, הנחיה והדרכה, עבודה קהילתית והבנה של יחסי הכוחות והפוליטיקה ברשות .

כל המובילים בתוכנית היו עוסי"ם, כאשר הרוב המוחלט היה מתחום הנכויות, רשות אחת הובילה את התוכנית דרך המרכז לשלום המשפחה, רשות אחת דרך המחלקה לעבודה קהילתית וברשות אחת הובילה את הנושא עוסי"ת כוללנית. חלק גדול מהמובילים היו פקידי סעד (חוק נוער, חוק הפיגור, חוק חוסים).

חשוב לציין שהמוביל איננו מחליף פונקציה קיימת בתוך הרשות, אלא תפקידו הוא לבנות פלטפורמה של עבודה משותפת בין כל המסגרות העוסקות במתן שירות לילדים ובוגרים עם מוגבלות בעיר, ליצור שיח ושפה משותפת ולסייע בביסוס הקשר בין בעלי התפקידים ברשות והמטפלים הישירים בשירותים.

מוביל יישובי- הגדרת תפקיד:

- הובלת ועדת היגוי מקומית
- בניית ממשקים עם המערכות השונות: פק"ס, משטרה, בתי חולים/ קופות חולים וכו'.
- גיוס והובלת פורום רפרנטים מכל המסגרות והשירותים בעיר המטפלים בילדים, צעירים ובוגרים עם מוגבלות- אבחון, טיפול, חינוך מיוחד ומשלב, דיור, תעסוקה, פנאי, בריאות, שיטור וכו'.
- יזום פעילויות הסברה והגברת מודעות ברמה עירונית
- הכשרת הרפרנטים- בניית תוכנית הכשרה מקומית בסיוע מנהל התוכנית והפעלתה, עבודה על תפיסות ועמדות, מתן ידע על חוקים ועל מאפיינים ייחודיים של אלימות כלפי אנשים בעלי צרכים מיוחדים, מתן סיוע פרטני והדרכה לרפרנטים מהמסגרות.
- הקמת פורום מייץ והובלתו (לדיון במקרים מורכבים/עמומים)
-

תובנות לגבי בחירת המוביל:

- התוכנית לא תקננה כוח אדם מסודר להובלת התוכנית ברשות, והרוב המוחלט של המובילים עשה את התפקיד לצד התפקיד העיקרי כעו"ס פרטני למשפחות. מיעוט הזמן שהוקצה למוביל עבור משימות התכנית האט מאוד את התהליך ויצר עומס כך שהקשה על קידום הנושא בטווח הזמן הקצר שהוקצה. ברשויות בהן הוקצתה מסגרת זמן לתפקיד זה, התאפשרה פעילות רחבה ומעמיקה מאוד, על כן ברור שיש צורך בהקצאת משאב זה לקידום מקיף של הנושא. עם זאת, למדנו שאין להתנות את הפעלת התכנית בהקצאת מסגרת זמן מינימלית, כיוון שאם כך- ברוב הרשויות לא היתה נעשית עבודה כלל. גם ברשויות שבהן הוגדר התפקיד במקום נמוך בסדר העדיפויות של העובד, היתה לתכנית השפעה משמעותית.
- הרוב המוחלט של המובילים לא הגיע מתחום העבודה הקהילתית- מערכתית, והם היו זקוקים להדרכה, ליווי וכלים להסתכלות מערכתית-קהילתית-פוליטית. נראה שההדרכה והליווי סיפקו את הכלים הדרושים והן התכנית והן העו"סים עצמם יצאו נשכרים משילוב המיומנויות ולמידת השדה הקהילתי.
- נתניה היתה הרשות היחידה שבה המרכז לשלום המשפחה הוביל את התוכנית תוך שיתוף פעולה עם המחלקה לטיפול באדם עם מוגבלות. שיתוף הפעולה דרש בתחילה השקעת משאבי זמן רבים בחיבור המקצועי והאישי בין צוותי שתי המחלקות, אך החיבורים הובילו לחילופי ידע הדדיים- המרכז לשלום המשפחה החל לטפל יותר ויותר גם בקהל יעד של אנשים עם מוגבלות והשירותים של המחלקה לטיפול באדם עם מוגבלות נתרמו מתכנים נוספים הנוגעים לטראומה והתעללות כגון סדנאות תיעול כעסים וכו'.
- בראשל"צ נבחרה להוביל את התוכנית עוקי"ת מהיחידה הקהילתית, המיומנות הגבוהה בעבודה קהילתית זירזה תהליכים של הקמת ועדת ההיגוי, גיוס הרפרנטים והטמעת התוכנית במסגרות. לצד זה, העדר ידע מתחום המוגבלות וההתעללות הובילו לזה שהמובילה מילאה תפקיד מצומצם בכל מה שקשור להעברת התכנים בהכשרות ולמענה

לשאלות הרפרנטים. מחלקת נכויות לא קיבלה את התכנית תחת אחריותה והיתה מעורבת באופן מצומצם למדי.

- פקידי סעד – חלק מהמובילים היו גם פקידי סעד בתפקידם הנוסף, דבר זה הועיל להם בהבנת התהליכים והמורכבויות שבדיווח, כמו כן תפקיד המוביל סייע להם ליצור קשר טוב יותר מול המסגרות ומתוך כך להגברת הדיווח אליהם בתפקידם השני. עם זאת לא נראה שהמוביל חייב להיות גם פקיד סעד, ויש גם יתרונות רבים לניתוק של המוביל מתפקיד פקיד הסעד בכך שהוא מדגיש שהוא אינו מחליף את הפונקציה הנ"ל בתוך תהליך הדיווח.

ועדת ההיגוי

אחד העקרונות של תוכנית מצופה הוא יצירת שיתופי פעולה בתוך הרשות על מנת לקדם את העבודה המשותפת, לצמצם באמצעות הכרות אישית וארגונית את החסמים לדיווח ולהגיע למקסימום שירותים שנותנים מענה לילדים ובוגרים עם מוגבלות. התכנית הינה שותפות של משרדי הרווחה, החינוך והבריאות, קרן שלם, ג'וינט-אשלים ואל"י וחשוב היה שבמקביל לוועדת ההיגוי הארצית של התכנית, גם ועדות ההיגוי המקומיות ישקפו את העבודה המשותפת והמסר האחד.

כדי ליצור את השותפות הורכבה בכל רשות ועדת היגוי הכוללת נציגים קובעי מדיניות של מערכות הרווחה, החינוך והרווחה מהרשות וממחוזות המשרדים. במקרים רבים השתמשה התכנית בפלטפורמות קיימות ברשות (עיר ללא אלימות, קהילה נגישה, מוטב יחדיו, התכנית הלאומית ועוד...) ומתוך כך גם על ועדות ההיגוי המובילות את הפלטפורמות הללו, זאת על מנת למקסם את השפעת התכנית ברשות, להעלות את סיכויי ההטמעה שלה ברשות לאורך זמן ולייעל את עבודת העובדים ברשות.

המטרות של ועדת ההיגוי היו:

1. לתת תוקף ולגיטימציה לפעולות התכנית ברשות.
2. לגייס את השותפים הפוטנציאליים ולהגביר את מודעותם לנושא.
3. למנות ועדת ביצוע שתלווה מקרוב את תהליך ההטמעה בתוך הרשות ומסגרותיה.
4. ללוות את התהליך ולתת מענים לצרכים נוספים העולים תוך כדי תהליך ההטמעה בתחומים המשיקים: מניעה, טיפול, חקירה וכו'.
5. לדון בסוגיות מיוחדות וקבלת החלטות.

פורום הרפרנטים

הרפרנטים הינם עובדים במסגרות נותנות שירותים לילדים ובוגרים עם מוגבלות, שמונו על ידי מנהלי המסגרות לאחר שאלה גויסו על ידי המוביל היישובי. בין המסגרות: בתי ספר לחינוך מיוחד, מתי"א (שילוב יחידני בחינוך), גנים לחינוך מיוחד וגנים משלבים, תכניות פנאי, מסגרות דיור (מעונות, הוסטלים), מסגרות תעסוקה, נציגי ארגונים וולונטריים ונציגי הורים לילדים עם מוגבלות או בוגרים עם מוגבלות. היקף פעילותם של הרפרנטים בתוך מסגרת האם שלהם גובש בתיאום עם מנהל המסגרת ונבנתה להם הכשרה רלבנטית כחלק מהשתתפותם בפורום רפרנטים יישובי.

לצורך גיוס פורום הרפרנטים ערך המוביל מפגשי חשיפה עם המסגרות השונות בעיר, על מנת לרתום אותם לחשיבות הנושא והתהליך. בחלק מהישובים נערכו ימי חשיפה גדולים שיצרו "רעש חיובי" סביב התוכנית ואיפשרו "טעימה" של התכנים בהם יעסוק הקורס. [ראה נספח 4- דוגמאות להזמנה ליום חשיפה.](#)

פורום הרפרנטים יצר בראש ובראשונה את ההכרות בין נותני השירותים ואנשי המקצוע האמונים על ההגנה (עו"סים ע"פ חוק, עובדים סוציאליים הממונים על טיפול בילדים ובוגרים עם מוגבלות

וכו'. ההכרות צמצמה חלק מהחסמים לדיווח ויצרה אמון שהקל על נותני השירותים את הפניה להתייעצות במקרים של חשד להתעללות. בנוסף, הפורום מרכז מידע נגיש על בעלי התפקידים הפועלים בתחום בתוך היישוב.

הרפרנטים בפורום הוכשרו במערך שכלל הקניית מידע, ידע, כלים ועבודה אישית-רגשית סביב עמדות אישיות ולאחר מכן, בליווי המוביל היישובי, פעלו להעביר את הידע שקיבלו לתוך המסגרות שלהם.

רפרנטים- הגדרת תפקיד :

1. הרפרנט הינו בעל תפקיד מרכזי בשירות וממונה על ידי מנהל השירות לייצג אותו בפורום ולהוות כתובת עבור עובדי השירות האחרים.
2. הרפרנט הינו בעל ידע ומידע בתחום ומטמיע אותו בתוך המסגרת בה הוא עובד תוך ייזום פעולות הסברה וסיוע בבניית נהלי עבודה בנוגע לאיתור ודיווח בתוך השירות.
3. במקרים של שאלות / חשדות לגבי אלימות הרפרנט מהווה כתובת להתייעצות במסגרת בה הוא עובד

קורס הרפרנטים:

במסגרת פורום הרפרנטים נערכה הכשרה שכללה 7-12 מפגשים של כ- 4 ש"א , שלד הקורס כלל מפגש היכרות תיאום ציפיות והיכרות עם נושא האלימות על סוגיה השונים .

- היכרות עם נושא האלימות כלפי אנשים עם מוגבלות –היקף התופעה, גורמי הסיכון והחסמים לאיתור ודיווח.
- עבודה סדנאית על עמדות המשתתפים כלפי אנשים עם מוגבלות והאלימות המופנית כלפיהם .
- מפגש עם הורים לילדים עם מוגבלות סביב החרדות, הפחדים וחוסר האונים מול המערכת במקרה של פגיעה.
- זיהוי סימנים פיזיים, התנהגותיים ורגשיים.
- מיניות בריאה ופגיעות מיניות אצל אנשים עם מוגבלות.
- תהליך הדיווח ועבודת החוקר המיוחד.
- עבודה סדנאית על תיאורי מקרה וניתוחם.
- עבודה סדנאית בנושא הסוד.
- ביקור והיכרות עם שירותים רלוונטים באיזור הגאוגרפי (בית לין , חדר 4, מרכז טנ"א)
- תפקיד הרפרנט ועבודה עם ערכת המנחה.
- מיומנויות הנחיה .
- נושאים נוספים שעלו בחלק מהקורסים : אלימות בהיבט רב תרבותי, אלימות באינטרנט, מוגנות במסגרות, התנהגות פוגענית בקרב אנשים עם מוגבלות.

ראה נספח 5- דוגמאות לסילבוסים של קורס רפרנטים

הטמעת התכנים במסגרות:

כחלק מתוכנית המניפה, ניתנו לרפרנטים כלים ליצירת "חליפה" מתאימה לכל מסגרת על מנת להטמיע את הנושא ולהגביר את המודעות של הצוותים (פירוט בפרק הבא).

בפועל, היה קושי לבסס את ההכשרות במסגרות על ארגונים של הרפרנטים והמובילים היישוביים, וכן היה קושי להקצות משאבי זמן לתכנית מעמיקה וארוכת טווח. לכן נבנו הכשרות בהיקפים מגוונים

(החל ממפגש אחד ועד שישה מפגשים) ששילבו תכנים שהעבירו הרפרנטים ותכנים שהועברו על ידי גורמים חיצוניים בתשלום. **ראה נספח 6- דוגמאות להכשרות במסגרות**

כלים שפותחו במסגרת התכנית

ספר- 'איתור ילדים, צעירים ובוגרים, בעלי מוגבלות המצויים בסיכון להתעללות ולהזנחה - מהלכה למעשה' – מרים מורבר

הספר סוקר את המחקרים מהארץ והעולם וכולל מידע רב על דרכי הפעולה ונהלי העבודה של השירותים השונים בארץ.

ערכת מנחה ערכת מנחה בנושא איתור ילדים, צעירים ובוגרים עם מוגבלות בסיכון – בתיה חודטוב

הערכה כוללת ידע תיאורטי שנוסף אחרי הדפסת הספר, מערכי הדרכה, מצגות, מאמרים והפניות לחומרים נוספים.

סרטים – 'זה הגוף שלי' ו'עדות'

זה הגוף שלי – אוסף עדויות של צעירים ובוגרים עם מוגבלות שנפגעו בילדותם ובבגרותם, הסרט כולל מידע על התופעה וראיונות עם אנשי מקצוע ובעלי תפקידים רלבנטיים. משך: 25 דק'

עדות – סיפורו של צעיר שנפגע בנערותו ופגיעתו נחשפה במסגרת טיפול שעבר. משך: 10 דק'

סדרת מונולוגים מהחשיכה

מונולוגים קצרים של הורה, איש מקצוע, וצופה מהצד כטריגרים לדיון במסגרת סדנא. המונולוגים שוחקו על ידי שחקנים ולקראת סיום התכנית הוסרטו על מנת שימשיכו לעמוד לרשותם של מנחים בנושא.

מערכי הכשרה ומאגר מרצים

מפורטים במסמך זה. **ראה נספח 7- מאגר מרצים**

הפצת החומרים

הספר חולק בתפוצה רחבה לכל אגפי הרווחה בארץ, לבעלי תפקידים במשרדי הממשלה וכן ניתן למשתתפים בכל ההכשרות של התכנית. שאר הכלים חולקו לרפרנטים ברשויות ולבעלי תפקידים במשרדי הממשלה על מנת שישאלו אותם למי שעורכים הסברות.

ניתן למצוא את החומרים:

ספר ותיק מנחה: עלו במלואם לאתר אשלים, קהילות הידע של משרד הרווחה, אתר שפ"י, אתר חומ"ש

סרטים ומונולוגים מהחשיכה: ניתנים להשאלה אצל נציגי ועדת ההיגוי של התכנית, מובילים יישוביים ברשויות שהשתתפו במערך היישובי-קהילתי, מדריכי היחידה למיניות ומניעת התעללות בשפ"י.

נספחים

נספח 1 – חברי ועדת ההיגוי

נספח 2- תכנית יום עיון מחוזי לדוגמא

נספח 3- סילבוס קורס מובילים

נספח 4- דוגמאות להזמנה ליום חשיפה

נספח 5- דוגמאות לסילבוסים של קורס רפרנטים

נספח 6 – דוגמאות לתכניות הכשרה במסגרות

נספח 7 – מאגר מרצים

נספח 8- סדנא לניתוח מקרים

נספח 1- חברי ועדת ההיגוי

ועדת ההיגוי הארצית כללה את נציגי השותפים:

משרד הרווחה- נילי דניאל מאגף השיקום, אמיר שוורץ מהאגף לטיפול באדם עם פיגור שכלי, לילי אבירי מהשירות לטיפול באדם עם אוטיזם.

משרד החינוך- דליה טל מהאגף לחינוך מיוחד, הילה סגל ובטי ריטבו משפ"י

משרד הבריאות- דבורה איציק וזוהר סהר-לביא

קרן שלם- ריבה מוסקל

אשלים- יפעת קליין

אל"י- חניתה צימרין ומנהל התכנית: אורי גור דותן

(לאורך תקופת התכנית השתנה הרכב ועדת ההיגוי עקב פרישה של חלק מהאנשים מתפקידם ושינוי מקום עבודה של חלק אחר, הרשימה למעלה משקפת את הרכב הועדה בסיום התכנית, לאורך השנים השתתפו נציגים נוספים: בתיה חודטוב, מיכל גולן, לאה מאיר ונירית פסח)

נספח 2- תכנית יום עיון מחוזי לדוגמא

**הזמנה ליום למידה מחוזי של השירות לטיפול באדם המפגר אגף
השיקום והשירות לטיפול באדם עם אוטיזם מחוז דרום**

בשיתוף עם תוכנית מצוף בנושא:

התעללות בילדים ובבוגרים עם מוגבלות – איתור ודווח

שייערך ביום שני, 2.5.2011 בין השעות: 9:00-14:30

בבית כהן לאונרד כהן 1 באר שבע

סדר היום:

9:00-9:30 - התכנסות .

9:30-9:45 – ברכות

9:45-10:15 – צפייה בסרט "זה הגוף שלי" - בהפקת מכון רם ואשלים .

10:15-11:30 – הרצאה: ד"ר מרים מורבר, כותבת הספר "איתור ילדים, צעירים ובוגרים, מוגבלות
המצויים בסיכון להתעללות ולהזנחה – מהלכה למעשה"

"הפגיעה הכפולה – אנשים עם מוגבלות נפגעי התעללות"

11:00-11:10 – צפייה בסרט "עדות" - בהפקת מכון רם ואשלים .

11:10-12:30 – הרצאה : הגב' רונית ארגמן מנהלת מקצועית של מכון רם בנושא : " סימנים
רגשיים והתנהגותיים לאיתור פגיעה אצל אנשים בעלי מוגבלות "

12:30-13:00 – הפסקת צהריים

13:00-14:00 – הרצאה חוקר מיוחד מר מיכה הרן בנושא:

"עבודת החוקר המיוחד וההשקפה שלו מול עבודת המסגרת במקרה של חשד לפגיעה "

14:00-14:30 – סיכום במליאה וחלוקת הספר "איתור ילדים, צעירים ובוגרים, מוגבלות המצויים
בסיכון להתעללות ולהזנחה – מהלכה למעשה", ד"ר מרים מורבר

המפגש מיועד לצוותים מובילים במסגרות הקהילה והדיור ולעוסי"ם רכזי נכויות ופקידי סעד
ברשויות .

אנא אשרו הגעתכם

"הזכות שלהם החובה שלנו"

יום העיון בשיתוף:

אל"י, אשלים, משרד הרווחה והשרותים החברתיים, משרד החינוך,
משרד הבריאות, קרן של"ם

יום עיון בנושא

התעללות בילדים ובבוגרים עם מוגבלות-איתור ודיווח

תאריך: יום א' ו' בניסן תש"ע 21.3.2010
התכנסות בשעה: 09:00

סדר יום

התכנסות וקבלת פנים	09:00-09:30
דברי פתיחה	09:30-09:45
ברכות: ד"ר סולי נתן, מנהלת המחוז גב' חות פן, מנהלת האגף לחינוך מיוחד גב' טובה סופר, מפקחת מתאמת חל"מ מחוז מרכז צפייה בקטע מתוך סרט בנושא	09:45-10:00
הרצאה: גב' יפעת קליין, מנהלת תכניות, תחום ילדים ונוער עם מוגבלות, אשלים.	10:00-11:00
צפייה בקטע מתוך סרט בנושא	11:00-11:15
קפה ומאפה	11:15-11:30
סדנאות בהנחיית מדריכים מהיחידה למניעת התעללות בשפ"י	11:30-13:00
אתגחתא קולינארית	13:00-13:45
פאנל	14:00-15:15
דברי סיכום: גב' לימור אפלבוים.	15:30 - 15:15

אנא אשרו הגעתכם עד ה-9 במרץ

סיוון ארצי

someone@example.com

או התקשרו 0177-555 (242).

יום העיון ייערך במרכז אשכולות פייס בלוד

הזכות שלהם - החובה שלנו!

נספח 3- סילבוס קורס מובילים

מספר מפגש	תאריך	פירוט נושאי הלימוד	שם המרצה ותוארו	שעות לימוד משעה עד שעה	מספר השעות
1	23.11	פתיחה והכרות	יפעת קליין MA עבודה סוציאלית	9.30-11.00	2
		רקע על התוכנית ותאום ציפיות	יפעת קליין MA	11.30-13.00	2
		התעללות בחסרי ישע וסוגי פגיעות-רקע ומושגים	חניתה צימרין- ד"ר PHD - ע. סוציאלית	13.30-15.15	2
2	7.12	סקירת מאפייני הלקויות השונות	הגר שמידוב MA- מנהל ציבורי	9.15-10.45	2
		סרט+ דיון-המלאכים של עומר	נויה בוטון- MA פסיכולוגיה חינוכית	11.15-12.45	2
		פרקטיקום	יפעת קליין MA	13.15-15.00	2
3	28.12	מודלים תיאורטיים- מנבאי פגיעה	בתיה חודטוב MA עבודה סוציאלית	9.15-10.45	2
		גורמים ייחודיים בהתעללות בבעלי צ"מ	מרים מורבר- PHD ד"ר ע. סוציאלית	11.15-12.45	2
		עמדות אישיות ומיתוסים כחסמים	דיצה מורלי- שגיב MA עבודה סוציאלית	13.15-15.00	2
4	11.1	סימנים לזיהוי התעללות- פיזי	שמוליק צור- ד"ר רפואת ילדים	9.15-10.45	2
		התנהגות מינית נורמטיבית ושאינה נורמטיבית	רונית ארגמן – MSW ע. סוציאלית	11.15-12.45	2
		סימנים לזיהוי התעללות- התנהגותי ורגשי אצל ילדים	גלית בן אמיתי – ד"ר MD פסיכיאטריה - ילדים ונוער	13.15-15.00	2
5	25.1	פרקטיקום	יפעת קליין MA	9.15-10.45	2
		סימנים לזיהוי התעללות- התנהגותי ורגשי אצל מבוגרים	מרים מורבר- ד"ר	11.15-12.45	2
		סדנא- 'לא מבינים אותי'	ריקי מאירי- BSW ע. סוציאלית	13.15-15.00	2
6	8.2	סרט- הרקד אותי לצלילי גופי	יפעת קליין MA	9.15-10.45	2
		תקשורת חליפית	ג'ודי ויין – ד"ר חינוך EDD	11.15-12.45	2
		פרקטיקום	יפעת קליין MA	13.15-15.00	2
7	22.2	פרקטיקום	יפעת קליין MA	9.15-10.45	2
		הפרקליטות	עו"ד יהודית לייבה MA ספרות עברית	11.15-12.45	2
		סדנא- הסוד – קשור לדיווח	דני מלא רון- MA קרימינולוגיה קלינית	13.15-15.00	2
8	8.3	חוקי הגנה – ילדים ובוגרים עם פיגור שכלי	לאה מאיר- MSW ע. סוציאלית	9.15-10.45	2
		(חקירה)- חוק החקירה וההעדה	רונית צור MSW ע. סוציאלית	11.15-12.45	2
		חוקי הגנה – ילדים ובוגרים באוכלוסית השיקום	נילי דניאל- MSW ע. סוציאלית	13.15-15.00	2
9	22.3	המשפחה סביב איתור מקרה פגיעה	אורית עירון MSW	9.15-10.45	2
		מקום המשפחה על רצף התהליך- שיתוף שלה ושולבים שהיא עוברת	יעל שטרן גורדון MSW	11.15-12.45	2

			(כולל התייחסות לפגיעה במשפחה או מחוץ למשפחה) פרקטיקום		
2	13.15-15.00	יפעת קליין MA			
2	9.15-10.45	אוריאל איילשטיין MSW ע. סוציאלית	רב תרבותיות בזיהוי פגיעות מיניות-אוכלוסיה חרדית	12.4	10
2	11.15-12.45	ג'נאן חדד-בולוס MSW ע. סוציאלית,	רב תרבותיות בזיהוי פגיעות מיניות-אוכלוסיה ערבית		
2	13.15-15.00	אניה מדניקוב MA הוראת גיאוגרפיה	סדנא- עולים חדשים		
2	9.15-10.45	יהודית ויינגסט- MA ע"ס	ניצול כלכלי	26.4	11
2	11.15-12.45	עו"ד דרורה נחמני רוט – MA משפטים	ועדת פטור		
2	13.15-15.00	זוהר גורן אהרון- MA רוחה וחינוך	פגיעות באינטרנט		
2	9.15-10.45	רונית ארגמן- MSW ע. סוציאלית	פוגעים עם מוגבלויות	10.5	12
2	11.15-12.45	רונית ארגמן- MSW ע. סוציאלית	איתור באמצעות ציורים		
2	13.15-15.00	יפעת קליין MA	סיכום		

מובילים יישוביים

דימונה- מירב בוששה

אשדוד- מריאל איקלרס

ירושלים- גלינה בלפר

רחובות- אסתר לרר

ראשון לציון- ורד אברמוביץ

בת ים- מרגלית עטיה וציפי דקר

נתניה- ענת תוויה וצפי גלובין- קליסקי

מגדל העמק- מזל סיום

טבריה- דליה דורון

נצרת עילית- תמי בן חמו

כפר כנא- מוחמד טהא

נספח 4- דוגמאות להזמנה ליום חשיפה

הינך מוזמנת ליום ציון בנושא

אלימות במשפחה – אנשים עם מוֹאֲבָלוֹת

אשר יתקיים ביום ה' בתאריך 28.10.2010 בשעה 12:00

בבניין עיריית נתניה, רח' הצורן 6, קומה 2, באודיטוריום.

סדר היום:

12:00-12:15 - התכנסות וכיבוד קל.

12:15-12:45 **ברכות:** מר שלמה ישי- יו"ר מועצת העיר, ממונה על אגף הרווחה.

הגב' חנה כהן- ס. מנהלת אגף הרווחה, מנהלת המרכז לשלום המשפ'

הגב' קלרה חן- מנהלת היחידה לטיפול בנכה ומשפחתו.

הצגת תוכנית 'מלוצ' - תוכנית להגברת איתור ודיווח על אלימות כלפי אנשים עם מוגבלויות

- עו"ס אורי גור-דותן- מנהל התוכנית הארצית (13 רשויות בארץ).

12:45-13:30 **הרצאה** – סוגי אלימות - ד"ר חניתה צימרין – מייסדת ונשיאת אל"י.

13:30-13:45 - הפסקה וכיבוד קל.

13:45-14:15 **הרצאה** – עמדות כלפי אנשים בעלי מוגבלויות – יואב כריים – דובר מטה מאבק הנכים

14:15-15:00 **תאור מקרה של אלימות כלפי נערה עם מוֹאֲבָלוֹת** – סוגיות ודילמות

בטיפול באלימות כלפי אנשים בעלי מוגבלויות - גב' רונית ארגמן – מנהלת מכון רם

נא אשרו השתתפותכם

בברכה,

חנה כהן

קלרה חן

ס. מנהלת אגף הרווחה

מנהלת היחידה לטיפול בנכה ומשפחתו

מנהלת המרכז לשלום המשפחה

יו"ר ועדת היגוי פרויקט 'מצוף'

תיעוד מסכם- תכנית מצוף

נספח 5- דוגמאות לסילבוסים של קורס רפרנטיים

תוכנית "מצוף"-רחובות

קורס הכשרת רפרנטיים

מספר שעות	שם המרצה	פירוט נושאי הלימוד	תאריך	מספר מפגש
2	אסתר לרר- האגף לשירותים חברתיים רחובות אורי גור דותן- אל"י	פתיחה, הכרות, ותיאום ציפיות	27.2.2011	1
2	דני מלא רון-אל"י	התעללות בחסרי ישע וסוגי פגיעות-רקע ומושגים		
2	יפעת קליין-אשלים אסתר לרר-האגף לשירותים חברתיים רחובות	פגיעות באנשים עם מוגבלויות - גורמי סיכון וחסמים לדיווח	13.3.2011	2
2	אסתר לרר-האגף לשירותים חברתיים רחובות	סדנא-דילמות ועבודה על חסמים לדיווח+הסרט "המלאכים של עומר"		
2	ליאת קיסלוביץ-שחקנית	סדנת תיאטרון חווייתית להיכרות עם עולמם של אנשים עם מוגבלות	27.3.2011	3
2	ליאת קיסלוביץ-שחקנית	המשך סדנת התיאטרון		
2	אסתר לרר -האגף לשירותים חברתיים רחובות	פגיעות באנשים עם מגבלות פיזיות, שכליות ותקשורתיות קשות –צפייה בסרט "הרקד אותי לצלילי שירי "	10.4.2011	4
2	אסתר לרר- האגף לשירותים חברתיים רחובות איקי בן חיים-"אלין-בית נועם"	עיבוד הסרט והתכנים אותם הוא מעלה		
2	רונית ארגמן-מכון רם	פגיעות מיניות באנשים עם נכות התפתחותית וסימנים לאיתורם	1.5.2011	5
2	אורי גור דותן –אל"י	תפקיד הרפרנט –הצגת תיק המנחה		
2	פקידי סעד של האגף לשירותים חברתיים רחובות ונציג המשטרה/פרקליטות	החוק, תהליך הדיווח והטיפול המשטרי לאחר הגשת תלונה	15.5.2011	6
2	נאוה קונפורטי-האגף לשירותים חברתיים רחובות	אלימות במשפחה- היכרות עם מרכז "דולב" למניעה וטיפול באלימות במשפחה		
2	עו"ד שרונה מזרחי –אקים	ניצול כלכלי	29.5.2011	7

2	אורי גור דותן-אל"י	פגיעה באמצעות האינטרנט		
2	חוקרת מיוחדת-"בית לין"	חקירות מיוחדות	ביקור ב"בית לין"-מרכז הגנה לילדים ונוער -תה"ש 12.6.2011 *	8
2	ד"ר שמוליק צור-"בית לין"	זיהוי פגיעה ע"פ סימנים פיזיים ע"י הצוות הרפואי		
2	אורי גור דותן –אל"י	הצגת תאטרון –תאטרון אל"י- תיאור מקרה של פגיעה ותהליך האיתור, הדיווח והטיפול	26.6.2011	9
2	אסתר לרר- האגף לשירותים חברתיים רחובות אורי גור דותן –אל"י	משוב וסיכום		
2	אסתר לרר- האגף לשירותים חברתיים רחובות אורי גור דותן –אל"י	מעקב אחרי תוכניות עבודה רפרנטים	11.9.2011	10
2	אסתר לרר- האגף לשירותים חברתיים רחובות אורי גור דותן –אל"י	שיח עמיתים –דילמות בעבודת הרפרנט .		

תוכנית "מצוף"-ירושלים

קורס הכשרת רפרנטים

מפגש	תאריך	נושא	שעות לימוד
1	29.12	היכרות תיאום ציפיות והצגת התוכנית+ הסרט זה הגוף שלי -אורי גור דותן, גלינה בלפר	14:00-15:30
		יחידה שניה – תופעת האלימות והפגיעות השונות /יעל שטרן גורדון	15:30-17:00
2	12.1	גורמי הסיכון לפגיעה באנשים בעלי מוגבלות -ד"ר מרים מורבר יחידה שנייה-סדנא	14:00-15:30

15:30-17:00	ניתוח תיאור מקרה +דילמות ועבודה על חסמים לדיווח .		
14:00-15:30	מיניות נורמטיבית ושאינה נורמטיבית /רונית ארגמן.	26.1	3
15:30-17:00	יחידה שנייה - סדנא בנושא הסוד-דני מלא רון אל"י		
14:00-15:30	חוקי הגנה –פקידי סעד – אושרה מבית הספר המרכזי	9.2	4
15:30-17:00	יחידה שניה –תיק מנחה +תפקיד הרפרנט, בתיה חודטוב +אורי גור דותן		
14:00-15:30	ביקור בבית לין היכרות עם המקום – הרצאה של מיכה הרן חוקר ילדים +ציפי מהמשטרה .	23.2	5
15:30-17:00	סימנים פיזיים –הד"ר שמלווה את בית לין		
14:00-15:30	ביקור במרכז לחיים עצמאיים בסן מרטין שיח על עמדות כלפי אנשים עם מוגבלויות	9.3	6
15:30-17:00	סדנא בנושא עמדות –ד"ר דליה ניסים שיחה לגביי המשך עבודת פורום הרפרנטים		
14:00-15:30	הצגה תיאטרון מצוף +פאנל סיכום עם חברי ועדת ההיגוי ומנהלי מסגרות	23.3	7
15:30-17:00	משוב וסיכום הקורס		

נספח 6 – דוגמאות לתכניות הכשרה במסגרות

תכנית מצוף בית ספר 'ניר'-הכשרה לסייעות

נושא	תוכן הפעילות	תאריך המפגש	שעות פעילות
היכרות עם התכנית	"המלאכים של עומר"- סרט פתיחה מצגת נתונים ארצית על מקרי הדיווח על התעללות באנשים עם מוגבלות מהי תכנית מצוף?	יום שני 15/10/12	14:30 – 16:30
מה זה לגדל ילד עם צרכים מיוחדים	עדות של הורה לילד בעל צרכים מיוחדים	יום שני 29/10/2012	14:30-16:30
תופעת ההתעללות והפגיעה בילדים	זיהוי סימנים פיזיים להתעללות ד"ר שגיא גוספברג ביה"ח קפלן . גורמי סיכון לפגיעה באנשים עם מוגבלות	יום שני 12/11/2012	14:30-15:00 15:00-16:30
איתור ודיווח	חובת הדיווח- פגישה עם עו"ס ופקידת סעד	יום שני 26/11/2012	14:30-16:30
תפיסות ועמדות ביחס לפגיעות אנשים עם מוגבלות	מונולוגים המשוחקים ע"י שחקן שמעלים דילמות סביב איתור ודיווח .	יום שני 17/12/2012	14:30-16:30
פגישת סיכום	סיום- בגוון אופטימי סיפורה של מיר'לה	יום שני 31/12/2012	14:30-16:00

יום עיון מסכם- טיפול בפגיעה מינית באנשים עם לקות שמיעה – בית זוסמן

www.jerusalem.muni.il

מפגש למידה
היבטים פסיכולוגיים וחברתיים
של החיים עם לקות בשמיעה

יום ראשון, 18.11.2012 ד' כסלו תשע"ג

התכנסות 8.30-9.00

ברכות 9.00-9.15

איירת הופמן - מנהלת מחלקת שיקום, עיריית ירושלים
אורי גור דותן - מנהל תוכנית מצוף, אלי - האגודה להגנת הילד

"הדינאמיקה האנושית בשיקום שמיעה" 9.15-10.00

הצצה לכלים יישומיים שפותחו במכון Ida בדנמרק
נעמי שיק פורת - קלינאית תקשורת, "בקול" - ארגון כבדי שמיעה ומתחרשים

"שיקום ושילוב ילדים כבדי שמיעה" 10.00-10.45

השפעות פסיכודינמיות בבגרות. דיווח על תוצאות מחקר דוקטורט"
אדזה אייכנגרין - המחלקה לפסיכולוגיה, האוניברסיטה העברית

הפסקה 10.45 - 11.15

סיכום השתלמות בנושא פגיעות מיניות בלקוי שמיעה - קטיה בלוך 11.15-11.30

"פשוטה" הצגת יחיד (תיאטרון "הבימה"), זוכת פרס תיאטרונטו, שנת 2007. 11.30-13.00
עדות מצמררת, המתוארת מנקודת מבטה של ילדה בת לאם חרשת,
אודות ניצול מיני שעברה על ידי אביה החורג. משחק וכתבה מיקי פלג

הפסקה 13.00-13.10

"שוברים שתיקה - סיכון לפגיעה מינית באנשים עם לקות שמיעה" 13.10-14.00

ד"ר ארז מילר, פסיכולוג חינוכי מומחה, מרצה בכיר,
ראש החוג לחינוך מיוחד, המכללה האקדמית אחוה

מנחה: רות שרמן, מנהלת "בית זוסמן" - מרכז עירוני ללקוי שמיעה

אנשים בחולל החופה:

"אתר יריבו, 83 ימים ומקרים, כלל מקבלת החלטות, והתנהלות - מהלכה אנדר"

ההשתתפות אינה כרוכה בתשלום יש להירשם מראש במייל:

057-7639123, 02-6413243, shronit@jerusalem.muni.il

מספר המקומות מוגבל

היום מלווה בתמלול ובתרגום לשפת סימונים, המקום נגיש לנכים

כתובת: בית זוסמן, מרכז ללקוי שמיעה, רח' רובינשטיין 15 (הכניסה מבורכוב 3), קריית יובל, ירושלים
דרכי הגעה: תחבורה ציבורית - מתחנה מרכזית ברכבת הקלה עד תחנה סופית הר הרצל ומשם שתי תחנות
לרח' בורכוב בקו 24, או בגל
רכב פרטי - הגעה מהר הרצל רמזור ראשון שמאלה לרח' זנגוויל, ימינה במעגל תנועה וחיפוש חניה ברח' בורכוב

המינהל לשירותי קהילה - אנף הרוחה

נספח 7 – מאגר מרצים

מבוא לאלימות – לפני שמתמקדים בנושא של אלימות ופגיעות בקרב אנשים עם מוגבלות, חשוב לתת רקע על סוגי אלימות, מעגל האלימות ואלימות כתופעה חברתית. מומלץ שההרצאה תינתן על ידי המרכז לטיפול באלימות במשפחה ברשות. היתרון בבחירת גורם מקומי הוא גם היכרות עם השירותים המקומיים.

מרצים חיצוניים:

ד"ר חניטה צימרין – נשיאת עמותת אל"י.

03-6091920 zimrin@eli.org.il

דני מלא רון – מנהל המרכז הקליני – אל"י.

03-6091930 dmalleron@gmail.com

תופעת האלימות כלפי אנשים עם מוגבלות – גורמי סיכון לפגיעה, חסמים לדיווח, נתונים סטטיסטיים על היקף הפגיעה, תופעת תת הדיווח. להרצאה זו מתאים לצרף סרטים על עדויות של נפגעים: "זה הגוף שלי", "עדות" הסרטים נמצאים בערכת המנחה.

מומלץ לצרף להרצאה זו סדנא של ניתוח של מקרים מהשטח. **ראה נספח 8- סדנא לניתוח מקרים**

מרצים אופציונאליים:

בתיה חודטוב ברכה – מנהלת תכניות באשלים לשעבר וכיום עצמאית.

054-5235277 – טלפון batya811@gmail.com

ד"ר מרים מורבר – שימשה מפקחת בשירות לטיפול באדם עם הפיגור השכלי במשרד הרווחה, מראשוני אנשי המקצוע שעסקו בתחום החינוך המיני חברתי, כתבה את הספר "איתור ילדים, צעירים ובוגרים בעלי מוגבלות המצויים בסיכון להתעללות ולהזנחה- מהלכה למעשה".

054-5620625 – טלפון muraver@013.net

ד"ר דליה ניסים - מפקחת ארצית ניהול ידע, תורה והדרכה האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

050-6223110 – טלפון dalian@molsa.gov.il

יפעת קליין – מנהלת תוכנית מצוף לשעבר וכיום מנהלת תוכניות באשלים –

054-4550024 – טלפון YifatK@jdc.org.il

אורי גור דותן – מנהל תוכנית מצוף עד לסיומה

054-4453557 urigurdotan@gmail.com

עמדות כלפי אנשים עם מוגבלות – אחת הסיבות המרכזיות לתת דיווח היא עמדות כלפי אנשים עם מוגבלות בכלל וכלפי פגיעה באנשים עם מוגבלות בפרט. עמדות אלה קיימות בציבור הרחב ובכללן גם אצל אנשי מקצוע. שינוי עמדות נעשה על ידי התערבות שנוגעת לידע, רגש והתנהגות. לכן נוסף על הרצאות המבוא חשוב לקיים מפגש עם אדם עם מוגבלות.

מודלות מומלצות:

דנא "back to basic" - ע"י השחקנית ליאת קיסלוביץ מ"נגישות ישראל"

Liat@aisrael.org טלפון – 054-4203021

מפגש עם יואב קריים - מראשי מאבק למען זכויות לאנשים עם מוגבלות –

yoavkraiem@gmail.com טלפון 052-4235503

מופע סטנד אפ של צדוק עומסי – צדוק הוא צעיר עם CP שמתאר את חייו כאדם עם מגבלה בצורה הומורסטית משעשעת אך עם מראה נוקבת על החברה.

טלפון 054-5338015.

מפגש עם מירל"ה אהרוני והקרנת הסרט הדוקמנטרי עליה "מירל"ה -

mirale120@gmail.com טלפון 052-4666565

סרטים באורך מלא - ניתן להשתמש בסרטים רבים, בהם "מחברים לחיים", "הרקד אותי לצלילי שירי" ועוד. רשימת סרטים מופרטת נמצאת בערכת ההנחיה.

מיניות נורמטיבית ושאינה נורמטיבית אצל אנשים עם מוגבלות

מרצים אופציונאליים:

רונית ארגמן מנהלת מקצועית מכון רם –

ronitarg@gmail.com טלפון 054-4948320

יעל שטרן גורדון – מנהלת מרכז יעוצי טיפולי שק"ל -

traumacenter@shekel.org.il טלפון 02-6711710

גבריאלי וייס – פסיכותרפיסט ומטפל מיני באנשים עם מוגבלות, יוצר תכנית מעגלים ויועץ במשרד החינוך.

gaboweis@gmail.com

זיהוי סימנים ריגשיים והתנהגותיים לפגיעות

מרצים אופציונאליים:

רונית ארגמן מנהלת מקצועית מכון רם – ronitarg@gmail.com טלפון 054-4948320

יעל שטרן גורדון – מנהלת מרכז יעוצי טיפולי שק"ל-

traumacenter@shekel.org.il טלפון 052-8390559

גבריאלי וייס – פסיכותרפיסט ומטפל מיני באנשים עם מוגבלות, יוצר תכנית מעגלים ויועץ במשרד החינוך. gaboweis@gmail.com

זיהוי סימנים פיזיים לפגיעות

מצ"ב רשימת רופאים שעברו הכשרה של מכון חרוב ומרצים בנושא (בסוף נספח זה)

רופאים שהרצו במסגרת התכנית: ד"ר שמוליק צור-ביה"ח תל השומר, ד"ר ענבר הרטמן – ביה"ח אסף הרופא, ד"ר שגיא יוספברג – ביה"ח קפלן, ד"ר ריקרדו נחמן המכון לרפואה משפטית אבו-כביר..

סדנת הסוד – הסוד הוא אחד המרכיבים המשמעותיים של חוויית הפגיעה. הנושא מועבר בסדנא חווייתית במסגרת ההכשרות של אל"י.

זוהר גורן אהרון –רכז הכשרות באל"י האגודה להגנת הילד –

טלפון 054-4807674 zohar@eli.org.il

ביקור בשירותים רלוונטיים בקהילה

בית לין – בית חולים תה"ש וירושלים (בימים אלו מוקמים עוד 4 מרכזים חדשים ברחבי הארץ)

<http://www.hagana.org.il/>

מרכז טנ"א פוריה - <http://www.poria.health.gov.il/?CategoryID=2082&ArticleID=9>

המרכז לטיפול בנפגעי תקיפה מינית – "חדר 4" ביה"ח וולפסון -

<http://www.wolfson.org.il/Index.asp?CategoryID=402&ArticleID=890>

פעילות חווייתית מסכמת- לסיכום התהליך נעשה בתכנית שימוש בכלים אומנותיים כטריגר לדיון מסכם.

טריגרים מתאימים:

הצגות של תאטרון אל"י

03-6091920

מונולוגים מהחשיכה

כמפורט בפרק על הכלים שהופקו במסגרת תכנית מצוף

קורס הכשרת רופאים באיתור ותיעוד התעללות בילדים - ינואר 2008

שם	בית חולים	נייד	טלפון	פקס	מייל
ד"ר יהושע צרפין	פוריה	050-6267429	04-6652351	04-6652701	yzarfin@poria.health.gov.il
ד"ר רמה שוורץ	שניידר	052-4764058	03-6352248		Ramdag1@netvision.net.il
ד"ר נסראללה נגיב	פוריה	050-6267084	ע. 04-6652310 ב. 04-9502610	04-6652341	nasanajib@yahoo.com najibna@clalit.org.il
ד"ר מיכל מימון	סורוקה	050-4230090	08-6400140	08-6403089	michalmaimon@clalit.org.il
ד"ר אורנה אטיאס	סורוקה	054-6002233	ע. 08-6400693 ב. 08-9982418	08-6400188	orattias@bgu.ac.il
ד"ר ענת בן-עמי נפתלי	ביקור חולים	052-8302177	02-5335569	02-6464273	anatn@hadassah.org.il
ד"ר שמעון אדוארסון	הדסה הר הצופים	050-8573847		02-5328963	simon@hadassah.org.il
ד"ר הדס כנעני לוינץ	רמב"ם	050-7281867	04-6377031		udiknaani@013.net.il
ד"ר ישראל עמירב	זיו	052-8521367	04-6828712	04-6828647	amirav@012.net.il
ד"ר ענבר הרטמן	אסף הרופא	052-3677759	0777190900	08-9779136	inbarhart@gmail.com
ד"ר שגיא יוספסברג	קפלן	054-4935555	08-9441384	08-9441765	sagijo@clalit.org.il
ד"ר שמואל צור	שיבא (ספרא)	052-6667305	03-5302888	03-5305939	smuel.zur@sheba.health.gov.il shmulickzur@hotmail.com
ד"ר יהודית אנטונולי	העמק	052-3452560	04-6494172	04-6495501	antonelli_judith@hotmail.com
ד"ר נועה גדסי	הדסה עין כרם	050-4048864	03-5299131	02-6434579	noagaddassi@gmail.com
ד"ר ירון נוה	ביקור חולים	054-6718123	02-5791129	02-6464259	ynaveh@bikurholim.org.il
ד"ר אירנה ציסטאקוב	בני ציון	050-6267332	04-8359662	04-8359675	irachist@gmail.com
ד"ר מורן לביא	איכילוב (דנה)	054-9300890	03-6962061		laviemoran@gmail.com
ד"ר דן נמט	מאיר	057-7482729	09-7472134	09-7471303	dnemet@gmail.com
ד"ר יורם בן יהודה	הדסה עין כרם	050-7874304			yoramb@hadassah.health.gov.il

נספח 8 – סדנא לניתוח מקרים

מטרות

1. שיתוף תחושות ודרכים להתמודדות עם הנושא במסגרות בשטח.
2. ניתוח המקרים, העלאת דילמות, סביב זיהוי סימנים וחסימים לדיווח.

שלב 1

סבב היכרות – כל משתתף יציג את עצמו ויספר בקצרה על הרגשתו ומה הנושא מעלה אצלו – חשוב לתת לגיטימציה לרגשות, לתסכול ולדילמות אך להשאיר את המקום להרחבה סביב תיאורי מקרה בחלק השני.

שלב 2

נחלק את הקבוצה לקבוצות קטנות של כ-4-5 משתתפים- כאשר כל משתתף משתף את חבריו בתיאור מקרה במסגרת שלו בו היה קיים לחשד לפגיעה באחד החניכים/דיירים – והיה והמשתתף לא מוצא אירוע שאירע, ניתן לבחור אירוע שאני חושש שיקרה בעתיד .

כל קבוצה תבחר סיפור מקרה אחד ותנתח אותו מהעניינים של איש המקצוע שנחשף לסימנים או לחשדות :

מה התחושות הראשונות שעלו לך בזמן האירוע?

מה לדעתך הרגיש האדם עם המגבלה?

מה היית רוצה להגיד לילד/ ילדה/ בוגר עם המגבלה

מה הצעדים שהיית נוקט?

ממה חששת ? העלאת את הדילמות השונות שעולים סביב המקרה .

שלב 3

הצגות במליאה

קיום דיון סביב הדילמות שעולות סביב תיאורי המקרה כאשר חשוב להדגיש :

1. חשיבות ההתייעצות – אתה לא לבד.
2. חובת הדיווח
3. ייתן לגיטימציה לקשיים ולדילמות שעולות כתוצאה מההתלבטות אם לדווח.

סיכום והדגשת החובה של אנשי המקצוע להעלות את הנושא במסגרת ולהביא להגברת האיתור והדיווח על אלימות כלפי אנשים עם מוגבלות .

אם לא עולים תכנים מהקבוצות ניתן להציג את המקרים הבאים כדוגמאות לניתוח .

האירועים:

1. אתה (בן 55) מלווה ילדה עם פיגור שכלי בת 12 בהסעה. אתה רואה שיש יחסים מיוחדים בין הילדה לנהג. הוא קונה לה מתנות, מביא לה מיני מתיקה ועוד. הנהג מרבה לבקש ממך דברים המצריכים ממך לצאת מהרכב ולחזור לאחר מס' דקות. הנהג נשאר לבד עם הילדה וכשאתה חוזר אתה מרגיש משהו מוזר אצל הנהג וגם אצל הילדה.
2. את חונכת עם חירשות החונכת ילדה עם חירשות שזה עתה אימה נפטרה. כשאת מגיעה למפגש עם הילדה, את רואה שהאב מחבק ומנשק את ביתו בצורה לא נעימה.. הוא גם מחבק אותך ונוגע בך בצורה לא נעימה... הילדה סיפרה לך שהיא ישנה במיטה עם אבא....
3. אישה עם נכות בת 35 עם פיגור שכלי, הושארה ברכב סגור על ידי שני הוריה שהלכו לערוך קניות בסופר. את היית עוברת אורח וראית את האישה באוטו במצוקה- צועקת ומשתוללת. אדם נוסף סייע לפרוץ את המכונת וחילץ את האישה.. הוריה חזרו לאחר כ- 45 דקות....
4. אתה מתנדב במסגרת של ילדים נכים. אתה מבלה איתם בנופשונים בסופי שבוע. אחד הילדים עם הנכות יצר איתך קשר מעולה ורואה בך חבר, הוא סיפר לך שילד אחר בקבוצה נגע לו .. וביקש ממנו לעשות כל מיני דברים...
5. אתה מטפל במסגרת של אנשים עם נכות ומנת משכל גבולית. עברת במסדרון ושמעת את אחד המטפלים פונה לדייר בתשובה: "מגיע לך מים קרים ביום חורף קר.. כך תלמד להקשיב..." הדייר צועק ומתלונן על כאבים.